

მ ჯ უ ე მ ს ი

ო ზ ი ც ი ა ლ უ რ ი ზ ა ნ ყ ო ზ ი ლ ე ბ ა .

უმაღლესი ჯილდონი.

უმაღლესად დაჯილდოებულ იქმნენ წმ. ანნას მესამე სახისის ორდენითა: ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველი ალექსანდრე ანანიკავის ძე იაროსლავი; ქართლის ეპარქიაში: კარსის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ვასილ ლაგვინაძე; იმერეთის ეპარქიაში: სვირის წმ. გიორგის ეკლესიის დეკანოზი მისეილ მჭედლაძე; ქუთაისის საკათედრო ტაძრის დეკანოზი იოსებ ჭიჭიანი; ითხვისის იოანე ნათლის-მცემლის ეკლესიის ბლალაჩინი მღვდელი იოსებ წყნეთელი; სუხუმის ეპარქიაში: სოფ. მოქვის მიძინების ეკლესიის მღვდელი იესე ფარდანი; სოფ. ჩელოვის ამალეების ეკლესიის მღვდელი ვასილ მაკაცაძე.

ხელმწიფე იმპერატორმა, უწმ. სინოდის ობერ-პროკურორის უკვეწვერდომილესი მოხსენებითა, თანახმად უწმ. სინოდის განჩინებისა, ამა მისის 15 დღესა უმაღლესად იწება დაჯილდოება სასულიერო პირთა ქვემოლ მოხსენებული განსხვავებული ნიშნითა ეპარქიის უწყებაში სამსახურისათვის.

საქართველოს საეკსარხოლოში: ა) წმ. ელადიმირის მეოთხე ხარისხის ორდენითა: ქალაქ ქუთაისის თავანკლესის საკათედრო ტაძრის დეკანოზი მ. რაქდენ გიგაური; ზაკაქასიას დედათა ინსტიტუტის ეკლესიის დეკანოზი პეტრე კონიუვი; ქალაქ მოზდუკის მიძინების ტაძრის დეკანოზი თეოდორ ორლოვი.

ბ) წმ. ანნის მეორე ხარისხის ორდენითა: თბილისის სასულიერო სემინარიის რექტორი ანტონიანოვი სერაფიმი.

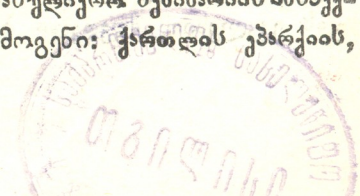
განჩინება უწმიდესი სინოდისა.

7—27 აპრილს 1894 წელსა № 1023 სასულიერო პირთა დაჯილდოების შესახებ სასულიერო უწყებაში სამსახურისათვის.

მისი იმპერატორებითი უდიდებულესობის უქაზისა მებრ, უწმიდესმა და უპართებულესმა სინოდმა მოიწინა ეპარქიის მღვდელთა-მთავრების, მოსკოვის სინოდის კანტორის და სასახლის სამღვდლოების გამგის წარმოდგენიანი მათდამა რწმუნებული სასულიერო პირთა დაჯილდოებაზე სასულიერო უწყებაში სამსახურისათვის. ბრძანეს: საუფიქვლსა ზედა მომხდარ მსჯელობათა უწ. სინოდმა განაწესა: წარმოდგენილ სიებსა შინა მოხსენებულნი სასულიერო პირნი იქმნენ დაჯილდოებულნი სიებში აღნიშნული ჯილდოებითა და მღვდელთა-მთავართა, მოსკოვის კანტორის და სასახლის სამღვდლოების გამგეთა საცნობლად დაჯილდოებულ პირთა სია დაიბეჭდოს «საეკლესიო უწყებაში».

საქართველოს საეკსარხოლოში: ა) ქართლისა და კახეთის ეპარქიაში: დეკანოზობის ხარისხით — გორის მარკის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვ. სიმონ ყაუშიძე; იმავე გუბერნიის და მარკის, ქარელის ცხოველ მეფელის წყაროს ეკლესიის მღვ. ნიკოლოზ მცხეველი; იმავე ეპარქიის, სიღნაღის მარკის მიწვეანის თომას ეკლესიის მღვ. დიმიტრი ბეგევი; იმავე გუბერნიის და მარკისა მარკის სამების ეკლესიის მღვდელი დიმიტრი ჩახნავეი; გურია-მინგრელია ეპარქიის, ალავერდის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვ. გიორგი ბერიძე;

ბ) მკერდის ჯვრითა, უწმიდესი სინოდისაგან ბოძებულითა: — თბილისის სასულიერო სემინარიის ინსპექტორი ბერ-მონაზონი გერმოგენი; ქართლის ეპარქიის,

თელავის მაზრის გრემის პეტრე-პავლეს ეკლესიის მღვ. დავით ლაკაპოვი; იმავე ეპარქიის, სიღნაღის მაზრისა მელანის სამების ეკლესიის მღვ. გიორგი ნათიძე; იმერეთის ეპარქიის, რაჭის მაზრის სოფელ ახმარის ეკლესიის მღვდელი იოსებ კობერიძე; იმავე ეპარქიისა, ქუთაისის მაზრის სოფელ ზემო-ჭვიტიანის ეკლესიის მღვ. მოსე შვეგულიძე; იმავე ეპარქიის და მაზრისა, სოფ. მათხაჯის ეკლესიის მღვ. იოანე მელაძე; ქალაქ ქუთაისის, მთავარ-ანგელოზის ეკლესიის მღვდელი ფილიპე ფხაკაძე; სუსუმის ეპარქიის, კოდორის მაზრის სოფ. ტახუჭის ეკლესიის მღვ. თევდორე ცხაკაძე; იმავე ეპარქიის და მაზრის სოფ. ილორის ეკლესიის მღვდელი ზოსიმე ხელაია.

ბ) კამილავით: ქართლ-კახეთის ეპარქიაში, გორის მაზრაში სოფ. კვთისევის ეკლესიის მღვდელი სამსონ ინდუევი; იმავე ეპარქიის, დუშეთის მაზრის, საგურამოს თაღევის ეკლესიის მღვდელი ბესარიონ კანდელაკი; იმავე ეპარქიის, თელავის მაზრის რჯიის თემის ეკლესიის მღვდელი გიორგი ფარეზიშვილი; იმავე ეპარქიის და მაზრისა სოფ. შალაურის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი დავით გოგიევი; იმერეთის ეპარქიის, შორაპნის მაზრის სოფლის საქარის ეკლესიის მღვდელი ლუკა ჭიპაშვილი; იმავე ეპარქიის, ქუთაისის მაზრის სოფელ დიდი ჯიხაშის ეკლესიის მღვდელი ალექსანდრე ნენსაძე; იმავე ეპარქიის და მაზრისა სოფ. ჭოგანის ეკლესიის მღვდელი იოსებ კუბანიევი; იმავე ეპარქიის და მაზრის სოფელ სტარო-აშუტის ეკლესიის მღვდელი ლუკა ჩაჩუა; იმავე ეპარქიის და მაზრის სოფელ ფარცხანაყნევის ეკლესიის მღვდელი გიორგი ფხაკაძე; ქალაქ ქუთაისის მწვანე-ვეჯილის მთავარ-ანგელოზის ეკლესიის მღვდელი დავით შელიავე; გურია-სამეგრელოს ეპარქიის სოფლის ბანძა-შაუჩიანის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ანტონ კეკელია; იმავე ეპარქიის სოფლის კოტხორის ღვთისმშობლის ეკლესიის მღვდელი ნიკოლოზ ტოლორაია; იმავე ეპარქიის მერაქის მთავარ-ანგელოზის ეკლესიის მღვდელი ოქროპირ კირია; იმავე ეპარქიის საგვამიზას—ჭალადის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ისიდორე ბაბილუა; იმავე ეპარქიის ლეწურწუმის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი დავით კუტელია; იმავე ეპარქიის სოფ. კეტილანის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ბესარიონ ჩაგანავე; იმავე

ეპარქიის დისიის ღვთისმშობლის ეკლესიის მღვდელი ნიკოლოზ ნაკაშიძე; იმავე ეპარქიის სოფ. ფარცხანის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი გიორგი ცინცაძე; სუსუმის ეპარქიის გუდაუთის მაზრის, სოფელ დურუშის ეკლესიის მღვდელი ნიკოლოზ კირტაძე; იმავე ეპარქიის შავი-ზღვას ოქქის სოფელ ვალაშინაეის ეკლესიის მღვდელი დიმიტრი სობოლუევი; ვლადიკავკავის ეპარქიის გიორგის დედათა მონასტრის მღვ. პავლე ლავროვი.

დ) უწმ. სინოდის ლოცვა-კურთხევითა გრამატით—ჯრუჭის მატხორის მონასტრისა, შორაპნის მაზრის ანჭიმანდრიტი ბენიამინი; თბილისის სასულიერო სემინარიის მსწავლეებელი და მდივანი იმავე სემინარიის სამმართველოს კანდიდატი ღვთის შეტყველების ნიკოლოზ ნიკოლსკი.

ე) უგრამატოთ—გურია-სამეგრელოს ეპარქიის სატგინის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი პეტრე ხოჩალავე; იმავე ეპარქიის მონღანოსის შიშინების ეკლესიის მღვდელი დავით შენგელია; ქალაქ შატი-გორისკის მატხორის ტაძრის დეკანოზი ვასილი ერასტოვი; ქართლის ეპარქიის თბილისის სასახლის უფოელი წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ალექსანდრე მოლოდინოვი.

ნ უ ს ს ა

იმ მღვდელ-მსახურთა, რომელნიც სამაგალითო, გულმოდგინე და სასარგებლო სამწყსო სამსახურისათვის მისის მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობის, ექსარხოზის მსერ ამა 1894 წლის 25 აპრილს დაჯილდოვებულ იქმნენ:

ქართლ-კახეთის ეპარქიაში.

ა) სკუფით: ბორჩალოს მაზრის ქვიან-ბუღგასანის წმ. დიმიტრის ეკლესიის მღვდელი მიხეილ ქსენოლოხოვი; გორის მაზრის მე-III საბლაღოჩინო ნაწილის

ბლადონი, ცხანჯლის უოკლად წმ. ღვთის-მშობლის მიძინების ეკკლესიის მღვდელა მანასე კაპანაძე; ქალაქ ტფილისის ბეკმენტა წმ. ეკატერინეს ეკკლესიის მღვ. დიმიტრი მეტრეველი; გორის მაზრის სოფ. ასატურის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. პაულე ახალშენიშვილი; თელავის მაზრის სოფ. ენისელის უოკლად წმ. ღვთის-მშობლის ეკკლესიის მღვ. სიმონ ჯაჯანიძე; სიღნაღის მაზრის სოფ. ბაკურცხისა წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. ნიკოლოზ მაჭავარიანი; ქალაქ ბაქოს წმ. ნიკოლოზის ტაძრის მღვ. პეტრე პოტაშვილი; თელავის მაზრის სოფ. გუგუხანის წმ. იოანე ნათლისმცემლის ეკკლესიის მღვ. პოლიექტო კარბელაშვილი; ყარსის ოლქის მე-II საზღვარსა ნაწილის ბლადონი, გრენადეთა სამკველ მღვდელი ნიკოლოზ კომარი; ქ. გორის უოკლად წმ. ღვთის-მშობლის მიძინების ტაძრის მღვ. სიმონ ლაშაური.

ბ) ნაბერენიკოთ: ტფილისის მაზრის სოფ. მანავის უოკლად წმ. ღვთის-მშობლის ეკკლესიის მღვ. ადამ უთიაშვილი; ბორჩხალის მაზრის სოფ. აგდანის უოკლად წმ. ღვთის-მშობლის ეკკლესიის მღვ. სპირიდონ აწზაშვილი; ტფილისის მაზრის სოფ. ივანოვას წმ. პეტრე-პავლეს ეკკლესიის მღვ. სტეფანე კულუკოვი; ტფილისის მაზრის სოფ. ირაქის წმ. ილიას ეკკლესიის მღვ. გიორგი ქსიძიშვილი; ბორჩხალის მაზრის სოფ. იმერეთის წმ. პეტრე-პავლეს ეკკლესიის მღვ. ანანია ქსენოდონოვი; ბორჩხალის მაზრის სოფ. რესის წმ. მიხეილ მთავარ-ანგელოსის ეკკლესიის მღვ. თეოდანე სოტიროვი; გორის მაზრის ასლდების წმ. თემას ეკკლესიის მღვ. იოანე ილიაბედაშვილი; გორის მაზრის სოფ. ქვენატორის მაცხოვრის ეკკლესიის მღვ. თეოდორე ბერიძე; გორის მაზრის სოფ. ასლდაბის წმ. კვიციკე და ივლიტას ეკკლესიის მღვდელი იაკობ ოქროპირიძე; გორის მაზრის მე-III საზღვარსა ნაწილის ბლადონი, სოფ. ორტევის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. იოანე კაპანაძე; გორის მაზრის სოფ. ლეჩკუხანის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. პაულე ჯარიანიშვილი; დუშეთის მაზრის სოფ. ნატანტარის წმ. იოანე ღვთის-მეტყველის ეკკლესიის მღვ. იოანე ტაბლიაშვილი; სიღნაღის მაზრის სოფ. ნუგრიანის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. ვასილ ნათიძე; სიღნაღის სოფ. საქობის უოკლად წმ. ღვთის-მშობლის ეკკლესიის მღვ. მიხეილ ხატისკაციშვილი; ერევანის გუბერნიის სოფ. გელის სამკველს მღვ. სამსონ ალავერანოვი;

ყარსის ოლქის I-ლ საზღვარსა ნაწილის ბლადონის თანაშემწე, სოფ. ლალოდის ეკკლესიის მღვდელა ხალაშვი გრიგორიევი.

II, იმერეთის ეპარქიაში.

სკუფიოთ: სოფ. ზედა-მადლავის მაცხოვრის ეკკლესიის მღვ. ტარასი ტყეშელაშვილი; სოფ. მთხეჯის წმ. ვასილის ეკკლესიის მღვ. ტიმოთე ქუთათელაძე; სოფ. ჯინაშის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. ანდრია ლეყვა; სოფ. გადიდის ეკკლესიის მღვ. დავით გერსამია; სოფელ ვანის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვდელი ილარიონ გიორგაძე; სოფ. გუჩნას წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. ანდრია გაბადაძე; სოფ. ქვემო-მესხეთის წმ. სამების ეკკლესიის მღვ. სიმონ კუხიანიძე; სოფ. რცხალათის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვდელი ბესარიონ გოგსაძე.

III, გურია-სამეგრელოს ეპარქიაში.

სკუფიოთ: შატრა-ფოთის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. ნიკოლოზ დათუაშვილი; სოფ. მწვემის წმ. ბარბარეს ეკკლესიის მღვ. არსენ ჩალაგანიძე; სოფ. სუჯუნის მაცხოვრის ეკკლესიის მღვდელი იოანე საბაშვილი; სვანეთის შქედის წმ. სამების ეკკლესიის მღვ. დავით ნემაძე; სოფ. ნამბეკის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. პეტრე განუკიძე; ქალაქ ოზურგეთის წმ. მარინეს ტაძრის მღვ. დავით ლუმაძე; სოფ. ზედა-ჩიქეშის წმ. სამების ეკკლესიის მღვ. ბესარიონ ლავითელიანი; სოფ. ჭაგალის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვ. პეტრე კვარცხელია, სოფ. მურგის წმ. გიორგის ეკკლესიის მღვდელი პეტრე ჭანტურია. სოფ. საკი-განის წმ. შობის ეკკლესიის მღვ. ფილოპე კვარცხელია; სოფ. გუგუთის წმ. მთავარ-ანგელოსის ეკკლესიის მღვ. ბესარიონ თურქია; სოფ. ჭოლეკის წმ. გიორგ. ეკკლესიის მღვ. ვასილ კურუა.

სინოდის ქართლ-კახეთ-იმერეთის კანტორისაგან

მისის იმპერატორებითის უდიდებულესობის ბრძანებისამებრ, უწმიდესის უმარტუბელესის სინოდის ქართლ-კახეთ-იმერეთის კანტორამ მოისპინა: საქართველოს ექსარქოსის კანცელარიათ 1894 წლის 12 იანვრის მე-70 №-ის მოწერილობა, რომელთანაც, საუწყებლად და სახელმძღვანელოდ, წამოგზავნილია პირი უწმიდესის სინოდის ბატონ-პროკურორის წახსულ 1893 წლის 9 დეკემბრის მე-6512 №-ის საყოველთაო მოწერილობისა გერბის მარჯვების გაუქმების შესახებ ბრძანეს: გამოცხადებულ იქნას რა საყოველთაოდ საქართველოს ექსარქოსატში შესავსებელი წესი მარჯვების გაუქმებისა, სასტიკ მოკვლეობად დაედგინოს უკუა დაწესებულებასა და სეპარატიუ უწყების თანამდებობის პირს, მათ რიცხვში სამკველო მღვდლებსაც, რომ საესებოთ ისევე მძღვანელონ ხსენებულს მოწერილობაში აღნიშნულ მარჯვების შესავსებელ გაუქმების წესით.

უწმიდესი სინოდის ბრძანება.

უწმიდესის უმარტუბელესის სინოდის 1894 წლის 18 თებერვლის მე-769 №-ის ბრძანებით, სინოდის ქართლ-კახეთ-იმერეთის კანტორის შუამდგომლობისა თანახმად, თელავის მაზრის სოფ. ვარდისუბანის ყოვლად წმ. დვთის-მშობლის მიძინების ეკლესიასთან დაარსდა მეორე შტატი მღვდლისა და მედავითნესაგან, რომელთაც ხაზინისაგან წელიწადში ოთხასი მან. ჯამაგირი უნდა მიეცეთ, ამა რიცხვში 300 მან. მღვდელს და 100 მან. მედავითნეს, მასთან ორას სამოც-და-თუთხმეტი მანეთი უნდა მიემატოს ამა სოფელში უკვე მყოფს კრებულს, რათა საზოგადო ფულიდგან (125, 275, 400) მღვდელი იღებდეს 300 მან. და მედავითნე 100 მან. და კრებული ვადდებულები იყოს უსასყიდლოდ იმრომოს საეკლესიო-სამრევლო სასწავლებელში, რომლის დაარსებისათვისაც დაუყოვნებელი ზრუნვა უნდა იქონიოს.

უწმ. სინოდის ობერ-პროკურორის კანკარგულება.

ბ-ნმა უწმიდესის სინოდის ობერ-პროკურორმა, მისის მაღალ ყოვლად უსამღვდელოების, საქართველოს ექსარქოსის შუამდგომლობისა გამო, სამეურნეო მმართველობის 1894 წლის 25 თებერვლის მე-4437 №-ის მოხსენებისამებრ და ფინანსთა მინისტრთან დაწესებულ მიწერ-მოწერის შემდეგ, დაამტკიცა თელავის სასულიერო სასწავლებლის მოსამსახურეთათვის დასაარსებელ შემნახველ-გამსესხებელ კასის წესდება.

ქართლ-კახეთ-იმერეთის სინოდალნი კანტორის მდივნის თანამდებობის აღმასრულებელი ილია მოსეს მე კანკარგულად უკვე დამტკიცებული არის ამავე თანამდებობაზე უწმიდესი სინოდისაგან.

სარისხი ებოძა

უმარტუბელესის სენატის 1894 წლის 22 მარტის მე-37 №-ის, ბრძანებით, ჰეროლოდის დეპარტამენტში წარუზავნილით, სინოდის ქართლ-კახეთ-იმერეთის კანტორის სტოლის უფროსის თანამდებობის აღმასრულებელს ალექსი დაგიდოვს, წოდებით სტუდენტ სასულიერო სემინარიისას, ებოძა კოლექსორებისტრატორობა უფროსობით 1893 წლის პირველ სექტემბრიდან.

მწყემსი

მე გარ მწყემსი ვეილი: მწყემსმან გეილმან სული თვისი დაქსდვის ცხოვართთვის, (იოან. 10—11).
 გპოვე ცხოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იყოს სიხარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა, (ლუკ. 15—4).
 მოვედიო ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენო თქვენ, (მათ. 11—28).

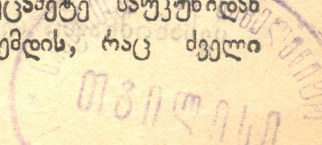
№ 10 **1883—1894** **15—30** მაისს.

შინაარსი: უმაღლესი ჯილდონი.—უწმინდესი სინოდის განჩინებანი სასულიერო პირთა ჯილდოზე.—სინოდის ქართლ-კახეთ-იმერეთის კანტორისაგან.—უწმ. სინოდის ობერ-პროკურორის განკარგულება.—უწმიდესის სინოდის ბრძანებანი.
სადიტკრატურა განყოფილება: არ არის მართალი—მწარე ფაქტები.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—საისტორიო მასაღა.—განცხადება.

არ არის მართალი.

მოსკოვის ერთი რუსული გაზეთი «Русская жизнь»-ი შეძღვეს საუურადლებო ამბავს მოკვითხრობს: ჩვენ ვაეიგონეთ, განკარგულება მოხდაო, რომ ძველი წმინდა ხატი, ჯვარი, სახარებები და წიგნები, რაც კი მოიპოება საქართველოს ძველს მონასტრებში, სულ საეკლესიო არხეოლოგიურ მუზეუმში უნდა გადაიტანონ, ტფილისის სიონის საკრებულო ტაძართან რომ არსო. ვეჭვობ, არსად ქვეყანაზე იმდენი ძვირფასი სახსოვარი ძველი მსოფლიო გონება-განვითარებისა და განათლებისა

არ მოიძვებოდეს, რამდენიც არის კავკასიის აქეთ მხრის სხვა-და-სხვა კუთხეებშიო. ვაეიხსენოთ მხოლოდ გელათი და სხვა მონასტრებიო, რომელთა სალაროებში ინახება ძველი ძვირფასეული საღვდელ-მოქმედო საგნები, მილიონებად საღირალო, რაკი ყველა კავკასიის აქეთა მხრის მონასტრებადან მდიდარი ნაშთი წარსული საუკუნოებისა: ძველი ხატები, მხატვრობა და მინაქრის ხელობა გადავა ტფილისს, მაშინ იქ მოგროვდება იმდენი სიმდიდრე წარსული ცხოვრებისა, რომ ქვეყანაზე უმდიდრესი მუზეუმში აღარ იქნება, რადგან მართო გელათის მონასტრიდან გადიტანენ იმდენ აუარებელს ძველს სახარებებს და წიგნებს მეცამეტე საუკუნიდან მოკიდებული მეხუთმეტე საუკუნემდის, რაც ძველი

შესანიშნავი მწიფობრობის ნიმუში და მინაქრული ხელობა ყოფილაო.

ეს ამბავი, ჩვენის აზრით, ახალი არ არის, ძველია და არც მართალი უნდა გამოდგეს. სასულიერო და საეკლესიო სხვა-და-სხვა ძველ ნაშთთა შესანახავის, მუსეუმის, ამენება თბილისში სიონის ტაძართან ვკუთვინის აწ უკვე განსვენებულს მთავარ-ეპისკოპოსს ზავლეს. ამ მუსეუმის აღმენების შესახებ კითხვა აღძრა განსვენებულმა დიმიტრი ბაქრაძემ. განსვენებული დ. ბაქრაძის აზრი იყო, რომ საქართველოს საქარხოლოგიის ევკლას კუთხეებიდან მოგვრიბათ ისტორიულის და არქეოლოგიურის მხრით საუურადღებო ნაშთნი და თბილისში გადმოეტანათ. შეუდგენ მუსეუმის შენებას სიონის ტაძართან, რომელსედაც დაინარჯა 4000 მანეთამდე. მოახსენეს უწმიდეს სინოდს მუსეუმის ამენება და მასთან სთხოვეს, რომ ამ მუსეუმში გადმოეტანათ უოველივე შესანიშნავი ძველი ნაშთნი. უწმიდესმა სინოდმა მოისმინა საქართველოს ექსარხოლის მოხსენება და მოსაზრება, რომელიც დაფუძნებული იყო განსვენებული დ. ბაქრაძის მოსაზრებასედ და დასდვა თავისი მშვენიერი და ეოველის მხრით მოფიქრებული განჩინება.

ამ საქმის შესახებ მათმა მეუფებამ, მთავარ-ეპისკოპოსმა ზალლადიმ საქართველოს ექსარხოლსად მეოფობის დროს უქასი მიიღო უწმიდესი სინოდისაგან 1890 წელში. ამ უქასის ძალით მათ მეუფებას ნება ეძლეოდა თბილისის საეკლესიო მუსეუმში გადაეტანათ ისტორიულის და არქეოლოგიურის მხრით შესანიშნავნი ძველნი ნაშთნი ჩვენი ეკლეს-

ნიებიდამ (ხატების და ჯვრების გადატანის შესახებ კი არაფერი არ ეოფილა), მაგრამ იმ ზირობით, თუ ამ ნივთების გადატანასე თანხმობას განაცხადებდა ეკლესიის კრებული, სამრეველო და მონასტრების წინამძღვარნი და მძანი. იოანნე ნათლის-მცემლის მონასტრის წინამძღვარმა, არქიმანდრიტმა მაკარიმ და მცხეთის ტაძრის კრებულმა მართლაც განაცხადეს სურვილი, რომ ამ მონასტრიდამ და ტაძრიდამ ეველა შესანიშნავი ძველი ნაშთნი გადაეტანათ თბილისის საეკლესიო მუსეუმში და კიდევაც გადაიტანეს. სხვაგან არსად არ გამოუცხადებიათ ასეთი სურვილი და არც ძველი ნივთები დაუძრავთ ადგილიდამ.

როდესაც იოანნე ნათლის-მცემლის მონასტრიდამ და მცხეთის ტაძრიდამ ძველი ნაშთები ჩაიტანეს თბილისში, დეკანოზმა კალისტოვმა მომწერა: „არქეოლოგიური ეკსკურსია მოვანდინეთ კახეთისა და მცხეთისკენ მე და ბაქრაძემ და აუარებელი შესანიშნავი ძველი ნივთები აღმოვაჩინეთ“ - და მთხოვდა ამაების დაბეჭდვას კახეთში. მაგრამ მე არ დავბეჭდე მისგან გამოკზანილი წერილი, როგორც უსაფუძვლო და კიდევ გამოუცხადე, რომ ეკლესიიდან ან მონასტრიდამ ძველი ნაშთების გადატანა თბილისის მუსეუმში არ შეადგენს არქეოლოგიურ ეკსკურსიას-მეთქი... გამოტყენილი უნდა ვთქვათ, რომ მე წინააღმდეგი ვიყავი განსვენებული დიმიტრი ბაქრაძის მოსაზრებისა, რომ ეველა ჩვენი ეკლესიებიდამ და მონასტრებიდამ ძველი ნაშთნი თბილისში გადაეტანათ. მე თანახმა ვიყავი, რომ ეოველ ენარქიამი დაარსებულიყო ამისთანა მუსეუმები, როგორც ეს რუსეთშია შე-

მოღებულა. ამ ჩვენმა კინკლაობამ ბ. ბაქრაძისთან ბატონ კონდაკოვამდისინაც მიაწია. ბატონი კონდაკოვიც ჩვენი აზრის თანახმა იყო და ისიც ჩვენთან ერთად ურჩევდა მართებლობას თვითნებულ ეპარქიაში მუშეუძის დაარსებას, ჩვენი ეკლესიების და მონასტრების შესანიშნავ ძველ ნაშთთა დასაცავლად.

არ ვიცით, **Русская жизнь**“-ს სინოდის ეს უკანასკნელი განკარგულება შეუტყობა და აცხადებს ესლა, თუ ახალი რამ განკარგულება მოხდა 1890 წელს აქეთ ამ საქმის შესახებ? არა გვჯერა, რომ შემოდ სსენებული უქაზის რაიმე ახალი წინააღმდეგი უქაზი გამოსულიყოს, არ გვჯერა ეს მიტომ, რომ ყოვლად შეუძლებელია ჩვენი საქართველოის ეველა მონასტრების და შესანიშნავი ეკლესიების ჯვრების, ხატების, ხელნაწერების და სხვა ძველი ნაშთების თბილისში გადატანა, სხვა არა იყოს რა, სად შეიძლება დაეტიოს ეს ამოდენა ნივთები?

განსვენებული დ. ბაქრაძე დარწმუნებული იყო, რომ ექსარხოსობა ჩვენში საუკუნოდ დარჩეოდება და ამისათვის ერთობა საექსარხოსოსის ეველა ეპარქიებისა შეუცვლელი იქნება. მაგრამ ეს მისი ფიქრი ძლიერ უსაფუძვლო იყო და არის. ჩვენ არ გვჯერა, რომ ექსარხოსობა ნიადგ დარჩეს ჩვენში. ვფიქრობთ, რომ, ძალე თუ გვიან, ჩვენი ეპარქიებიც ისე დამოკიდებულნი იქნებიან უწმიდეს სინოდთან, როგორც რუსეთის ეპარქიებია და ნაცვლად სინოდალნი კანტორისა თვითოეულს ეპარქიაში დაარსდება კანსისტორია. მაშინ სრულებით მოუხერხებელი იქნება თბილისის მუშეუძი საქართველოს სხვა ეპარქიებისათვის.

ესეც რომ არ იყოს, ერთი ეპარქიიდან მეორე ეპარქიაში ნივთების ვაკზავნა კანონისაც და ჭკუიანური მოფიქრებისაც წინააღმდეგია.

მართალია, სოციერთები ურჩევენ მონასტრებსა და ეკლესიებს შესანიშნავი ნივთების გადატანას თბილისის საეკლესიო მუშეუძი იმ აზრით, რომ ეს ნივთები არ მიწარონ და არ წარიტაცონ ავაზაკებმა; მაგრამ ეს მოსასრებაც უსაფრბვლო და უადგილოა. სწორეთ გასაკვირველია ამისთანა მიში! თუ ეს ნივთები მაჭაბაზის, ლანუ-თემურის და სხვა სწარსელების და თათრების ჯართს შეიპოვდის დროს ინახებოდა მონასტრებსა და ეკლესიებში და ამ დროიდგან დაცულნი არიან, რა უშავს დღეს, ამისთანა დამშვიდებულს დროს, როდესაც არც სწარსეთის, არც თათრების და არც ლეკების თავზედ დასხმის და დარბევის არ გვემინა? მართალია, სოციერთი ჩვენი მონასტრებიდამ წაღებულ იქმნა მონასტრის ძვირფასი ხატების კუთვნილება, მაგალითებრ: მარტვილისა და შემოქმედის მონასტრებისა, მაგრამ ეს ავაზაკებს ვი არ მოუტაცნიათ. ეს ხატები ნატარიუსისაგან დაწერილი და დამოწმებული ჰირობებით ჭქონდათ მიცემული ვაცებს, რომ გაეახლებინათ ივინი და მათი შესედულებისამებრ ნაცვლად ძველი „მედალიონებისა“ ახალი გაეკეთებიათ. იმათაც ახალი გაუკეთეს და ამნაირად ხატებიც განაახლეს. ეს ამბავი მოხდა 1885 წელში და მას აქეთ არაფერი არ მომხდარა. არც არაფერი მოხდება, თუ კანონი რიგიანად იქნება აღსრულებული ეველასაგან. იქ ვი, სადაც კანონის ასრულებას არავინ დაემებს და თავის სურვილისაებრ იქცევა, იქ, სადაც არ სუფევს პატრი

და კრძალვა საეკლესიო ნივთებისა და შესანიშნავი საისტორიო ნაშთებისადმი, იქ სადაც ზირადი სარკებლობისათვის უარსა ჰყოფენ თავის ვინაობას, ისტორიას და თავიანთ საისტორიო ნაშთებს, არაფერს არ შეუძლია დაიცვას ეს ნივთები გინდ მუზეუმში შეინახონ და გინდ ციხეებში. განა ცოტა ნივთები იპაჩება მუზეუმებში?

სუეველას თავი დაჰვანებოთ, მაგრამ უმეტესად იმას უნდა მივაქციოთ ყურადღება, რომ იმ მონასტრებს და შესანიშნავ ეკლესიებს სრულებით აუხდება ის ჰატევი და დიდება, რომლითაც დღეს ისინი სარკებლობენ ამ ნივთების წყალობით და ხალხსედაც ძლიერ ცუდსა და უსიამოვნო შთაბეჭდილებას იქონიებს ეს ამბავი.

დევ. დ. ლამაშიძე.

მრავალჯერ მაივინა ოპოზიცია აერაშათ დასამარცხებულად, მაგრამ გასაოცრად დამარცხებული უკუნ იქცა!..

(მწარე ფიქრები).

ერთ დროს შორეულ ქვეყანაში ერთი თვის მოგზაურობის შემდეგ მოვედი ქუთაისში. ამ შორეულ ქვეყანაში ვიხსოვო კი შეხვედელი ყველა თავის მამულზედ, თავის თემზედ, თავის მოყვასზედ, თავის აწმყო და მომავალ ბედზედ ფიქრობდა. უსაქმურ და უბრალოდ დროს გამატარებელ კაცს ძნელად შეხედობოდი სადმე. უნდა გითხრათ მართალი, შევნატროდი მათ. როდესაც ჩემს სამშობლოში დავბრუნდი და ვიხილე ჩვენი ხალხი და მისი გულგრილობა და არხეინობა ყოველივე საქმეში, მოვიწყინე და ჩაფიქრდი. შევხედე ამ დროს ერთ ადგილას რაღაცაზე

თავი მოუყრიათ, თითქმის, ყველა წოდების პირთა, დიდი ჩოჩოლი და გაცხარებული კამათობა აქვსთ, ერთმანეთს ცხარეთ ებასებინან. ვიფიქრე, სწორეთ რაღაცა შესანიშნავი საქმე მომხდარა ამათ თავზედმეთქი. ესთქვი გულში, მადლობა ღმერთს, რომ ჩვენი ხალხიც ეჩვევა ერთად შეკრებილი თავის ბედზე და უბედობაზე ფიქრს და მსჯელობას-მეთქი. მიუხანლოვდი ამ ხალხის კრებას და ერთ თავადრშიელს, რომელიც ყველაზე უმეტესად ცხარობდა და ჯაფრობდა—ეკითხე:

— ბატონო, ე—ნ! რა ამბავია? რაზე გაქვსთ მსჯელობა და რაზე შეკრებილხართ ამ დროს ქუთაისში? ეკითხე მას.

— ძლიერ საჯაყი საქმე მოგვივიდა, ნამეტანი საწყენი, მომიგო მან.

— რა ამბავია, ეკითხე კიდევ.

— როგორ რა არის, ნუ თუ არ იცი, რა ამბავი იყო დღეს ქუთაისში, ეკითხა მან.

— არ ვიცი, ეს არის ეხლა მოვედი შორიდან, ერთი თვეა, რაც აქ არ ეყოფილვარ, მიუგე მე.

— აი რა იყო, დაიწყო მან, გლდანელი ჩამოვიდა ქუთაისში და მოჭიდავე მოგეთხოვა, ჩვენც ფალაფანდათ გამოვიყვანეთ ოქროპირ არაბიძე, მაგრამ ქე არ წავიქცია იმ ოხერმა! რა იმედი მქონდა, ზორბა კაცი იყო ის ოხერი და მეგონა დასცემდა, მაგრამ მიმუხთლა იმედმა: გლდანელმა სარმა უქნა და ყირაზე დაასო ამ სისხო კაცი და შეგვარცხინა! საშინლად გვეწყინა... ამაზე გვაქს ლაპარაკი. გვინდოდა სხვა ფალაფანდი გამოგვეყვანა, მაგრამ არავინ ვაბედა გამოსვლა, შევრცხვით ყველანი...

სწორეთ ეს ახარებული შემთხვევა მაგონდება, როდესაც თბილისის თავად-აზნაურობის ბანკის არჩენების ამბავს ეკითხულობ. ერთი უშველელი კოწიაწი, ერთი ლანძღვა-გინება, ერთი მტრობა, შური და «რჩიების» რახა-რუხი... «ივერია» ხომ ქვეყანას შესჩივა მაჩაბლებზე: იქამდის მივიდა საქმე, რომ კვეთებულის წაკითხვას უპირობდენ ზოგიერთებს. „ივერია“ ნიადგ აცხადებდა: „ოპოზიცია იერიშით მივიდა. მაგრამ გასაოცრად დამარცხებული უკუნ იქცა“. მთელი საქართველო ყურს გვიგდებს და მოუთმენლად მოელის შეიტყოს, რა ხდება თბილისის ბანკში და ვინ რა სთქვა და ვინ გაიმარჯვაო... დიად, არათუ მთელი საქართველო, არამედ საფრანგეთი

და ინგლისიც თურმე მოუთმენლად ელიან შეიტყონ, თუ როგორ მიდის თბილისის ბანკის საქმეო. ამბობენ, გლადსტონს «ივერია»-ის № № ნომრები, დაუბარებია და ათარგმნინებსო!..

მართლაც, რას არ ამბობენ, რას არ კადრულობენ! ერთი ალიაქოთი, ერთი კიქინა, ერთი ყვირილია. ორიოდ თვედიშვილი საგანგებოდ დაიბარეს «ივერია»-ში შრომის მისაღებად. საგანგებო კორრესპონდენტები დანიშნეს ყველა თბილისის გამოცემათა რედაქციებში თაფიანთი ხარჯით. მანდილონებოც გაერივნენ საქმეში და ბევრს გული მძლიობდა, როდესაც ეს გასხარებული «პარტიები» ერთი მეორეზე დასამარცხებლად იერიშით იწვედნენ. გასმობდა ქალების წივილ-კივილი: „გვიშველეთ, ეინა ხართ ქრისტიანი! ზიზლი გამოუტყნადეთ მაჩაბლებს, როგორ კადრებენ ჩვენს საყვარელს ილიას წინააღმდეგ ლაპარაკს? ილია ჩემი ღმერთია, იმან შემაყვარა მამული, ლიტერატურა. ჩემს სიცოცხლეში ვებრძვი და ზიზლით უყურებ მაჩაბლებს და ილიას აუგს ვინ მათქმევინებს!»!..

აქ უნებლიეთ მაგობდებიან კიდევ ის გულჩვილი ქალბატონები, რომელნიც ქვითინებდნენ და ცრემლით იღვებოდნენ, როდესაც მცხეთის გორებიდან კერპები დაავარეს, ქრისტიანობის მიღების შემდეგ. ეს გულჩვილი მანდილონები ყველას შესჩიოდნენ ამისთანა შეურაცხებას მათი სათაყვანო კერპებისას და ეგონათ, ქვეყანა დაიქცეოდა ამისთანა თავებდობისა და კერპების შეურაცხებისათვის!..

მეორე თავადიშვილი გაიძახის: «ბატონებო, კენჭის საყრელი კოლოფი და კენჭები უბრალო არ გეგონოსთ. ეს ნივთები ჯვარი და სახარება არის ჩვენთვის (ღმერთ წინაშე ამას კი მართალს ამბობს). ეს კრება წმიდა წმიდათა არის, უბრალო კი არ გეგონოსთ!»..

— როდესაც კენჭის საყრელ კოლოფთან მივალთ, უნდა წარმოვიდგინოთ ეკკლესიის წმიდა ადგილი, ვითომ სააღსარებლოთ და საზიარებლად მივიღივართ. (ხალხში ხმა ისმის, ოცი წელიწადია მაგას არც აღსარება უთქვამს და არც ზიარებულა და აქ კი ჯერის და სახარების სიწმიდეს მიქადაგებს!»..

მესამე გაიძახის: «ბატონებო, ეს რა უბედურება არის ჩვენს თავზე, სწორეთ მეორეთ მოსვლის ნიშანია! სანამდის მაჩაბლები გაჩნდებოდნენ, მანობამდისინ რატომ არ იყო ეს ალიაქოთი? წინეთ შევიკრიბებო-

დით და ერთი კაცო, ილია იქნებოდა, თუ გრიგოლი, რასაც გვეტყოდა, ულაპარაკოდ მივიღებდით, არც კი ვკითხულობდით, რაზე გვაწერინებდნენ ხელს, რასაც ვირველია, ნლობა გექონდა. დღეს რას ვხედავთ? სულ აირია ჩვენში საქმე. მივიღოთ ზომები, რომ ეგ მაჩაბლები გავაძიოთ აქედამ, თორემ სულ არ მოგვეშლება უსიამოვნება.

მეოთხე გაიძახის: «ПОЗВОЛЬТЕ ГОСПОДА! კრება ერთხმათ: ქართულადა სთქვი, რამ დაგავიწყა ქართული?»..

— თავმჯდომარე. ბატონებო, НЕЛЬЗЯ ДАВЛЕНИЯ ПРОИЗВОДИТЬ!..

ერთხმად შესძახიან: ქართულად, ქართულად! ერთი თავადი. მე მსურს კონვენსია ავიხსნათ, ბატონებო, მაგრამ ეს საგანი ძლიერ რთულია და ქართულად ვერ ავხსნი. მომეცით ნება, რუსულად განვიმარტოთ. დაიწყო, განმარტა და გათავდა!..

— ერთი წერი: გაიგეთ რამე, ბატონებო, რა არის კონვენსია? ხალხი. ევრაფერი ვერ გავიგეთ.

წერი. მე ავიხსნით და განვიმარტებთ ქართულად და ბოლოს ეკითხება, გაიგეთ?

— ხალხი. ვაგიგეთ, ვაგიგეთ.

ნიშადურის სასუნებელი სპირტი ბევრი დაიხარჯა გულშემოკრილთა მოსაბრუნებლად. ღმერთო, ვინ აწერს იმას, რაც ამ თოთხმეტ დღეში მოხდა თბილისში?.. უმჯობესია ავიღოთ «ივერია» და ვნახოთ რას სწერენ: «დღევანდელი ყრილობა მოგვაგონებდათ იმ უკანასკნელს წამს ბრძოლისას, როდესაც ორივე მხრით ჯარი, ხელ-და-ხელ ჩარეული, ივიწყებს თავს, სახლს, კარს, მოვალეობას, უფლებას და ინსტიტუტურად ებრძვის მეტს, რომ მაინც და მაინც დაამარცხოს!».. დედა, დედა, დედა! რას იტყვიან ინგლისელები, როდესაც ამ ამბავს წაიკითხვენ!.. ეკითხოთ: რა იყო, რა მოხდა, რაზედ იყო ეს გასხარებული ბრძოლა? რა იყო და კუქის ბრძოლა, როგორც შეგნიერად შენიშნა აკაკიმ. ყველა ამაების მიზეზი იყო თბილი ლუკმა, ხუთი ათას მანეთიანი ჯამაგირი, რომლის მიღებისათვის კაცს წელიწადში ორი თვის მუშაობა სჭირდება და ათი თვე შეუძლია სჭამოს და იძინოს. ღაღ, ამან გაამწვა და ააშფოთა ამდენი ხალხი და არა მამულის სამსახურმა და მოძმეთათვის კეთილდღეობის სურვილმა და ზრუნვამ. არ გჯერათ ეს, ბატონებო? აბა გადავლეთ თავლი

სხვა ჩვენ საკუთარ 'შენიერ დაწესებულებათა. როგორ იქცევიან აქ ამ დაწესებულებათა თავმჯდომარეები? ერთი ტელეგრაფს იწერება, არ მსურს, მე თავმჯდომარედ ამირჩიოთო. მეორეზე ამბობენ: სხლომანზე დღეს ვერ მობრძანდა მათი ბრწყინვალეობა, რადგან ცოტა გუნებაზე არ იყო კარგადო...»

* * *

ბევრს ყვირიან იმაზე, თუ რა ზომა მივიღოთ, რომ ბანკში მოსამსახურე პირთა არჩევანებზედ ამდენი შფოთი არ მოხდეს ხოლმეო. წარმოიდგინეთ ჩვენი გაკვირვება და ზოგიერთების ახირებული მსჯელობა. ერთი ურჩევს: მაჩაბლები გაეძიოთო, მეორე — ვეკილობის მიცემა შეეშალოთო, მესამე — ყველას ნუ მივსცემთ ვეკილობასაო და სხვა კიდევ რას არ ირჩევა, მაგრამ ყველა ამოა! ბატონებო, დაუნიშნეთ ჯამაგირი ზომიერი, შრომისა და გვარად ყველას, და თქვენ ნახათ, რომ ეს შფოთი მოისპობა. თქვე დალოცვილებო, საათის მუშაობაში კაცს ას მანეთს უნიშნავთ და, რასაკვირველია, ამისთანა ადგილის ხელში ჩადგება შფოთს გამოიწვევს!..

მერე კიდევ რა ახირებულად სჯიან ზოგიერთები! კაცი თექვსმეტი და ხან მეტი წელიწადი ერთ ადგილზე არის და დღეს სხვა უნდათ დააყენონ! როგორ იქნება ეს?... ბანკის წესდების შემდგენლებს რომ იმდენი ეგონათ და დაედგინათ, რათა არც ერთ მართველს სამ არჩევნის შემდეგ არ ჰქონებოდა უფლება მეოთხედ არჩევისა, მაშინ, ეგონებ, ამდენი დავიდარება არ იქნებოდა... ოცი წელიწადი კაცი ერთ თანამდებობაზე ემსახურება და მერე მისი დათხოვნა უნდათ, ისიც უბენსიოთ! ღვთის წამება აღარ არის, ამას ისურვებს პატიოსანი კაცი?! ნათლის-მამები აქებენო და რა არის აქ დასაძრახავი?! მირანის პატივი არ უნდა ჰქონდეს კაცს?!..

* * *

«ერთი ყველასათვის და ყველა ერთისათვისო», ამბობენ თურქე ერთ ქვეყანაში. ჩვენში იტყვიან: ყველანი ბანკისათვის და ბანკი მასშინა მოსამსახურეთათვისო... ამტკიცებენ: «გაგკეთდით, ბანკს დღეს შემოსავალი აქვს ოთხმოცი ათასი მანეთიო!.. კარგი და პატიოსანი, მაგრამ ეს ფულები ვის ხდება? ნამეტანი ნაწილი ჩვენს მემამულეთა. დააკვირდით კარგად ჩვენ თავად-აზნაურობას, როგორ ჩაფლული არის ყვლთამდისინ ვალში დღეს. შენდეთ, რამდე-

ნი დიდებული თავად-აზნაური განადგურდა და თავისი აუარებელი მამულებიდან ორი გოჯი მიწა აღარ დარჩენია. დღეს მათ ზოგიერთ მემკვიდრეებს კორარეს-პონდენციების «გონორარით» უნდათ დაისრუნონ დაღუპული მამულები. ღმერთმა ინიებოს, მაგრამ ძლიერ საეჭვოა...»

* * *

ჩვენი ქალაქ ტფილისის საზოგადოებაში ზნეობის ასამაღლებლად და განსამტკიცებლად ერთ ველაუ უცხოელ კაცს ნახას ნახატი დაუსვენებია არწრუნის სეულ სახლში და ხალხს ბილეთებით აძლევს ნებას შევიდეს და იხილოს ამ შესანიშნავი ზოლას რომანის გმირის «ნანას» სხეული ევას ტანისამოსში. ამბობენ, ტფილისის საზოგადოებამ დიდი სურვილი გამოიჩინა ამ მხატვრობის ხილვისა. დღეს კაცებისათვის განსაკუთრებული დღე იყო დანიშნული, პარაკვევი და ამ დღეს ბევრი ბილეთი იყიდებოდა თურმე. დაღ, მანდილოსნებისათვისაც არ დარჩება უსარგებლო ეს მხატვრობა... დიღ, განათლების დროა, განათლებისა...

იქვე გვერდით გახლავთ წიგნთ-საცავი წერაკითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებისა, სადაც ყველა ქართული წიგნები იყიდება. გნებაესთ შეიტყუოთ, თუ რამდენი წიგნები გაიყიდა ამ ათი დღის განმავლობაში ამ წიგნთ-საცავში მართლაც მოსალოდნელი იყო, რომ წიგნები ეხლმ ბევრი უნდა გაყიდულიყო. ათას სამასამდინ კენჭოხნება იყვნენ, ორასამდინ მაყურებელი მანდილოსნები არიანო, სწორდენ. გარეშე მაყურებლები ხომ მრავალი იყო. ყველა ეს ხალხი ამ წიგნთ-საცავის წინ იყვნენ თათქმის ყოველ დღეობით. როგორც შეგვატყობინეს, სულ შვიდი შაურას წიგნი გაყიდულა! აი მკითხველო, აქედამ შეიტყობთ ჩვენი საზოგადოების ხასიათს, თუ რამდენად არის გამსჭვალული ცნობის მოყვარეობით, ლიტერატურით და რამდენად შესტივა გული ჩვენს საქვეყნო და საზოგადო საქმეებზე.

მიბრძანდით ეხლა ბანკის ბაღში სასმელ-საქმელების გამყიდველთან და ჰკითხეთ, რამდენის საფასო სასმელი და საქმელი იხმარეს ამ «საქვეყნო საქმის» გულშემატკივართა და მებრ ოლთა? შეიტყვეთ განსაკუთრებით, რამდენი კახური მიირთვეს და ხარჯთა ნუსხა თქვენ აშკარად დაგიმტკიცებთ, თუ

რამდენად სიუბიეით ასაზრდოებენ კუჭს და ამავე დროს ამშვეენ ტვინსა. საკმაო იქნება ჯეშმარიტი აზრი შედგინოთ კიდეც ერთს მხრით, თუ შეიტყობთ, რამდენი გახდა ბედნიერი „ნანას“ მხატვრობის ხილვისა და რამდენი დაეხარჯათ ამ ხილვისათვის!..

აღუსრულდათ სურვილი! გაიძარჯვა 934-მა და დამარცხდა შშ0. «ივერი»-ის მემატინები ასე აგვიწერენ ამ ამბავს: «დასახეს კიჟინა, ეაშა, ტაშისცემა შეიქნა, კრებაზე აღარა ისმოდა რა. გეგონებოდათ შენობა დაიქცევა ამდენი ხალხის ეაშას ძახილით და ტაშის ცემით». ბევრს სრემლები მოსდიოდა სიხარულით, ზოგს «ყმედლ.» ნამეტანი სიხარულით ენა დაუდუმდა. საღმთო წერილის სიტყვები გამტყუნდა!.. კვლავ განაგრძობს მემატინანე: «საღმრთო წერილში სწერია ნამეტნაობისაგან გრძნობისა ბაგენი ჰმეტყველებენო და მე იმავე ნამეტნაობისაგან გრძნობისა ენა დამიდუმდა, მაგრამ ეს დუმილიც-კი თქვენ მადლობად მიიღეთ». კვლავ ხანგრძლივი ეაშა გაისმა. საერთო აღტაცებას და სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. გაზეთი დასაბეჭდად იყო, რომ რედაქციაში შიკრიკი მოვიდა და მოიტანა სასიხარულო ამბავი, რომ აირჩიეს სხენიკ»-ო და სხე. ზოგიერთები ურჩეედენ თურმე გამარჯვებულებს, დაეკლათ ზეარაკი ჭამებული და სამადლობელი პარაკლისი გადაეხდათ გამარჯვებისათვის მებრძოლთა ზედა მამულისათა, მაგრამ ზოგიერთებს ჭამებული ზეარაკებს შემზადება ურჩევიათ მართო და ამაზედ დათანხმებულან.

მართლაც, ვის არ გაეხარდება მამულის დახსნა მტერთაგან, მტერთა ზედა ძლევა და გამარჯვება! ვინ არ დაადგამს ამ მეომართა გვირგვინებს, რომ საქართველო იხსნეს დალუპვისაგან, რომელსაც მახაბლები დამხობას ექადებოდნენ!!

მართლა ვინ არ თანაუგრძნობს ამისთანა შევნიერ ძლევა-მოსილობას და გამარჯვებას, მაგრამ ჩვენ მანც იმ თავადიშვილის სიტყვები გვაგონდება: «საჯაყი საქმე დაგვემართა, გლდანელმა ოქროპირ არაბიძე წაგვიქცია და დაგელუპავო.»

და ზნეობათი სწავლა უნდა გამოგატანათ ზემო თქმულადან:

1) როდესაც უარესს მტერთან შეგხვედრია სიტყვის თქმა, იქ ხმას არ ვიღებთ, არსაიღამ სჩანს ჩვენი

თავგანწირული ბრძოლა, რომელსაც გამოვიჩნთ ხოლმე მხოლოდ 5-8 ათას მანეთიან ჯამაგირების მობლაუტების დროს!

2) როდესაც მიუცილებელი საჭიროა ყოველი შენი მოძმის გონებითი ძალა მუშაობასთან შეეკავშირებული და თანამოძმეთა საკეთილდღეოთ მიმართული, მაშინ ემუსრავით, ესპობთ და ვნაადგურებთ მცირე საქმეებზე დახარჯვით ამ ძალას.

3) არ გვაქვს იმდენი მოთქერება, რომ თავის შეუფერებელს ქცევა-მოქცევებით ძირს უთხრით და ვაქარწყლებთ მოძმეთა სიყვარულს, შებრალებას, გმირობას და სულგრძელობას და სიტყვით თავის მიერვე წინად აღმართულ დროშას: ძიობა — ერთობა — მამულიშვილობისას, უარს ეჭყოფთ.

4) დაიკარგა ჩვენში ქრისტიანული, ქართველური გრძნობა შემცდარ კაცთა შებრალებისა და დაკვალიანებისა!..

5) არა ჰგრძნობს ორივე გამწვავებული დასი, რომ ამ გვარ გამწვავებას და ურთიერთ საზოგადო საქმის მთელის საქართველოსათვის მიზნად დასახებას, სხვა არა იყოს რა ზნეობრივი ენება მოაქვს საზოგადოებისათვის. მართალია, თვინონ ეს გამწვავებული მებრძოლი პირები არ ჰსურვობენ თავის სიმწვავის განელებას, მაგრამ საზოგადოება მანც უნდა ჩაერიოს ამ საქმეში და ნაცვლად წრეს გადასულ გამწვავებისა — მშვიდობიან საქმის მართვა-გამგეობა უნდა დაარსონ და ააცილონ საზოგადოებას ამა ბრძოლის ფრიად სამწუხარო ზნეობრივი ჩედგავლენა.

6) დასაჯერი არ არის და არც ყოფილა არასოდეს, რომ ამისთანა გამწვავებაში მართო ერთი მხარე იყოს დამნაშავე და მეორე კი სრულებით მართალი.

7) არა არს კაცი ქვეყანაზე, რომელიც ასრულებდეს ათ მცნებას და დანაშაულობა არ მიუძღოდეს. რომელიც ამბობს ცოდვა არა მაქვსო, ის ყველაზედ უცოდვილესია.

8) რომელსაც სძულს ძმა თვისი, იგი ბნელსა შინა ვალს, ჩამეთუ შურმან ძმისამან დაუბნელა მას თვალები!..

სოფლის ხეცისი.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

29 მაისს, დღით კვირას, ხარაზოვის თეატრში დაინიშნული იყო ქ. ქუთაისის ხმოსნების არჩევნები. დილის რვა საათიდან ხალხმა იწყო შეკრება. თერთმეტ საათზე იწყეს კენჭის ყრა. ხმოსნების კანდიდატებათ დასახელებული იყო 135 კაცი, მაგრამ მათში ბევრმა უარი განაცხადა და მარტო 110 კაცი დაუგეს ყუთები. ამ 110 კანდიდატიდან უნდა აღერჩიათ 38 ხმოსანი და 10 კანდიდატი. ნაშუადღევს ორ საათზე გათავდა კენჭის ყრა. 110 კანდიდატში არჩეულ იქმნა მხოლოდ 28 კაცი და დანარჩენი სულ გააშავეს. კიდევ უნდა აღერჩიონ ათი კაცი ხმოსნად და ათიც მათი კანდიდატი. კენჭი უნდა უყარონ ისევ მათ, რომელნიც პირველ არჩევნების დროს გაშავედნენ, ვინც კი ისურვებს მათში კენჭის ყრას. 28 კაცში მხოლოდ ოთხი კაცია ვაჭარი, თორემ სხვები ყველა ინტელიგენტთაგანები არიან.

* *

ამას წინათ არქაერის გორაზე მცხოვრებლებმა თხოვნა მიართვეს ყოველად სამღვდელო გაბრიელს და სთხოვეს, რომ მომავალი სასულიერო სემინარიის შენობა უსათუოდ ამ გორაზე აეგოთ, ოთხ-კლასიანი სასულიერო სასწავლებლის მახლობლად. თხოვნაშივე აცხადებდნენ, რომ წყალს ჩვენის ხარჯით გამოვიყვანთ სემინარიის ეზოშიო. ამავე გორაზე დასავლეთის მხრით ვერს ნახევრის სიშორეზე ყოველად სამღვდელოს სახლიდან არის წყარო, საიდანაც ამ რამდენიმე წლის წინათ წყალი იყო მიღებით გამოყვანილი, მაგრამ დღეს ეს მიღები ჩატეხილია. 30 მაისს ყოველად სამღვდელო გაბრიელმა დათვალა ეს წყალი და ძლიერ მოიწონა. მათ მეუფებას მოახსენეს, რომ ამ ადგილიდან წყალი გაყვანა მათ სასახ-

ლემდე, როგორც სამთო ინჟინერმა გამოიანგარიშა, 720 მანეთი დაჯდებაო.

* *

ჭუთაისის ქალაქის თავის მეცადინეობით უკვე გაიცა ვაჭრობით გზა-ტყეცილის გაყვანა ფერმის ქუჩიდან ყოველად სამღვდელო გაბრიელის სასახლეამდე. გზა გაიცა 5,000 მანეთად. მუშაობა უკვე დაიწყო. ამ გორაზე სასულიერო სემინარიის დაარსების მოწინააღმდეგენი დიდ დამაბრკოლებელ მიზეზად ასახელებდნენ უგზობას და უწყლობას, მაგრამ ორივე ეს დაბრკოლება დღეს ამორებულია.

* *

ჭუთაისის ეპარქიალური გაბრიელის დედათა სასწავლებლის ინსპექტორად დაინიშნა ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელი ბ. იოსებ თადეოზის ძე სანებლიძე; ამავე სასწავლებლის უფროს ქალად (начальница) დაინიშნა განსვენებული თავადის ნ. თავდგირიძის მეუღლა ნინა. პირველი კლასის საგნების მასწავლებლებად ამ სასწავლებელში დაინიშნენ: მარიამ ოტიას ასული ვარდოსანიძე და ა. ჭიჭინაძის ასული.

* *

ჭუთაისში ჯერ კიდევ ოფიციალურად არ არის გამოცხადებული სასულიერო სემინარიის გახსნის საქმე, მაგრამ, ჩვენდა გასაკვირვლად და გასაოცრად, რუსეთის ზოგიერთი ქალაქებიდან ტელეგრაფები იგზავნება და კითხულობენ, არის თუ არა სემინარიის პირველ კლასში ადგილიო, რომ ყმაწვილები ჩამოვიყვანოთო? სწორეთ ახირებული ამბავია.

თბილისში...
თბილისში...
თბილისში...

სასიტორიო მასალა.

არიან კიდევ ისეთნი ოჯახნი ძველის თავადის შეილებიან, სადაც ღღესაც მოიპოვებინ ძველნი ნაშთნი ხელთ ნაწერის წიგნებისა და ხატთა. სწორედ ამ გვარ თავადთაგანს ეკუთვნის ქისტაურში მცხოვრებელიც ლენერალ-მაიორი გიორგი (ვიაზო) გიორგის ძე ერისთავიცა.

ამ თავადის გიორგი ერისთავის ოჯახში ღღეს მოიპოვებინ შესანიშნავნი განძნი: 1) ჯვარი კვიპაროსისა ვერცხლის ტარიანი სიმაღლით ნახევარ არშინზედ ცოტა მეტი მშვენიერის ჩუქურმით ამოჭრილი. პირველს პირზედ არის ღვთის მშობლის ხარება, შობა ქრისტესი და მოგვნი თაყვანისმცემელნი, ნათლის-ღება, ძირქმა ქრისტესი, ფეროსცვალება უფლისა, ღვთაყვასაგან აღაბასტრის დასხმა სვიმონის სახლში და იესო ქრისტე 12 წლისა ზის ურიების მოძღვართ შორის.

მეორე პირზედ ამოჭრილია: ჯვარცმა და აქეთ იქით ორნი ავაზაკნი. იესო ქრისტეს იერუსალიმში შესვლა, ამაღლება ქრისტესი. მიძინება ყოვლად წმ. ღვთისმშობლისა. აღდგომის შემდეგ მოციქულებთან გამოჩენა. ზრმის თვალის ახილება. თომასაგან გვერდის განხილება და ჯვარის ამაღლება.

წარწერა აქვს შემდგომი: ქ: გი: შენ: . *) საშინელო ჯვარო ცხოველს მყოფელო მე მრავალ ცოდვილი და წყალობისა შენისა უღირსი მარამ შემიწყალე და მომხედე ოდეს მაუბნა ქართლის ხელმწიფე მეფე გიორგი სამს მარიაშობის თვის ღღესა პარასკევსა მოიღე შენი წყალობა და დამისსენ საფლავისაგან ჩემი გიორგი და ბარძიმაფთანდილ და ონოფრე და გაუმარჯვე სრულიად ქართველზედ იმ დღისათვის მოგაჭედინეთ შემინდე ჩემი ცოდვანი და მიღვეგრძელე შეილები ამინ. არ უზის ქორონიკონი, თუ როდის არის წარწერა.

2) ნაწილებიანი ხატი ღვთის მშობლისა კარებით დასახური. აქეთ იქით მოციქულნი პეტრე და პაულე არიან დახატულნი და შემკულნი არიან გვირგვინებში მარტივის ქვევებით. თვით ღვთისმშობლის გვირგვინში სხედს ერთი ფირუზი, ხუთი

*) წარწერების ყოველ სიტყვას უზის : და ზოგან ორი წერტილი.

მწვანე ქვა, ხუთიც წითელი. ყელზედ მარგალიტი ქვს შებმული მომსხო და წერილი 16. იესო ქრისტეს გვირგვინი ორის მწვანის და ერთის წითელის ქვებით არის შემკული. ხატი ვერცხლისა ოქროში დაფერილი. ქვეშეთ აქვს წარწერა: ქ. მე არაგვის ერისთავმა მდივანზეგმა ბეჟანმა მოვაჭედინე ესე ღვთისმშობლის ხატი სჯლთა ჩემთა საოხად და ძეთა საღვეგრძელოდ ენკენისთვის ი წელსა ჩქმ:

მეორე გვერდზედ არის წარწერა: ქ. წყალობითა მღვთისათა ჩვენ ცვათა და ფარვითა მინდობილმან ყოვლად უღირსმან ციციშვილმა სარდარ სახლის უბუცესმა საზამ და თანა მემცხედრემან ჩვენმან ღვთისა მოყვარულმან ციციშვილის მანუჩარის ასულმან პატრონმან ანუკავამან მოვაჭედინეთ ხატი ყოვლად წმიდისა ესე ღვთა ჩვენთა წასამართებლად ძისა და ნაყოფისა მომცემელად და ცოდვათა ჩვენთა წარსამართებლად ძისა და ნაყოფის მომცემელად და დოდვათა ჩვენთა შესანდობლად რათა მეოზ გვეყო ღღესა მას განკითხვისასა ამინ: . ქკს ტნზ. (1669).

ამ ხატს თექვსმეტი ნაწილი აქვს: იოანე ნათლისმცემლისა, წმ. ესტატესი, წმ. ნიკოლოზისა, წმ. პანტელეიმონისა, წმ. მათესი, აკობისა, წმ. ბართლომესი, წმ. აბიბოსი, წმ. კლიმასი, წმ. მარკოზისა, წმ. სერგის და წმ. ბაქოსი, დანაშთენთ კი არა აქეთ წარწერა.

წიგნთ საცაფში იპოვებინ ხელთ-ნაწერნი:

1) შესანიშნავი ლოცვანი ეტრატზედ ნაწერი ჩუკურად—ორიენტებით. პირველ ფურცელზედ არის ხარება ღვთის მშობლისა და წარწერა აქვს: გიხაროდენ ცრემლთა ევასთა ხსნაო.

2) კიდევ ხარება ღვთის-მშობლისა და მხედრულად აქვს ძირს წარწერა: ღმერთო, ღღვეგრძელობით ახმარე კათოლიკოზს ბატონს ანტონს. აქვე არის სოლომონ ბრძენი, რომელსაც აწერია: გვერდზედ: შენ მეოზ ექმენ წინაშე ღვთისა კათოლიკოზს ნიკოლოზს.

3) ღვთის მშობელი ხის ხატზედ და ანგელოზთ აქეთ იქიდან უჭირავთ მახარა. თავზედ აწერია: ძალი მალლისა აგრილობდა.

4) არის დახატული წმ. კვირიკე.

5) ყოვლად წმიდა ელისაბედ მოხვეულები არიან ერთმანეთზედ.

6) ღვთისმშობელი და იოსებ არიან დახატულნი. იოსებს მარცხენა ხელში კვერთხი უჭირავს და მარ-

ჯვენა ხელი გაშლილი აქვს. ღეთისმშობელს ორივე ხელი გულზედ აქვს დაწყობილი. წარწერა აქვს: მართალი იოსებ შეშფოთნა, რამეთუ ისწავა მიდგომა შენი სულისა მიერ წმიდისა.

- 7) წმიდა გიორგი არის დახატული.
- 8) არის შობა ქრისტესი, იოსებ და მწყემსნი.
- 9) მოსემ რომ მაყვალი იხილა.
- 10) სამნი მოგენი არიან. ერთი თეთრს ცხენზედ ზის, მეორე წითელზედ და მესამე ლურჯზედ, მიმავალნი ხელგაპყრობით ვარსკვლავს შეჭყურებენ. წარწერა აქვს: სამნი მოგენი ღეთივ მავალისა ვარსკვლავისა მხილველნი შეუდგეს.
- 11) წინასწარმეტყველი დანიელია.
- 12) ღეთისმშობელს უპყრია ყმა კალთაში. მოგენი დახოქილნი არიან. ერთი მოხუცია, მეორე ახალგაზდა თბილის ფერის წვერით. მესამე სულ ყმაწიელი სულ უწვევრ-უფლევამო. წარწერა აქვს: სამნი მოგენი ძღვენსა შესწირვენ უფალსა.

13) მოგენი წარღვენ ბაბილოენად, უწყებულნი ანგელოსისა მიერ.

- 14) წმიდა ევთიმე არის.
- 15) ღეთისმშობელი ზის ლურჯს ცხენზედ, იოსებ ცხენს უკან მოსდევს ჯობ დაჯენით. წარწერა აქვს: იოსებ აღსდევ და წარიყვანე ყრმა ეგე და დედა მაგისი ეგვიპტედ.
- 16) წმიდა საბა არის დახატული.
- 17) ღეთისმშობელი მჯდომარეა, ყრმა კალთაში უზის და წინ დიდი ჯვარი სდგას. წარწერა აქვს: ახალი აგებული გვიჩვენა.
- 18) ეგვიპტელ ზის საყდარზედ, მარჯენივ ღეთის მშობელი, მარცხენივ პეტრე მოციქული და ძირს ღირსნი ხელ გაპყრობით არიან.

19) წმიდა პროკოპი არის დახატული.

20) მამა ღმერთია, რომელსაც მარჯვენაში ქვეყანა უპყრია, მარცხენით აკურთხევს. ძირს ღეთისმშობელია ფეხზედ მდგომი ხელგაშლილი, ყრმა გულზედ. წარწერა აქვს: ყოველად იყო ქვეყანისათანა და ზენათგან ყოველად არა მოკლებულ იყო და შობი ქალწულისაგან ღეთივ მიმადღებულისა.

21. ღეთისმშობელი ფერხზედ მდგომია, აქეთიკით ორი ანგელოსი, თავსა და ბოლოს ექვსი ანგელოსი. წარწერა აქვს: ყოველი ბუნება ანგელოსთა განაცვიფრა განკაცებისა შენისა საქმემან.

22. წმიდა თედორე ტირონია დახატული.

23. ღეთისმშობელი და იესო ნახევრად არიან გამოხატულნი ყრმა იესო ორივე ხელით აკურთხევს. ძირს ორი რიტორი მოხუცი, დახოქილნი შეჭყურებენ. ერთს კალთაში თეთრი წიგნი აქვს გაშლილი, ხოლო მეორეს ლურჯი. ამათ ძირს ორი თევზია. წარწერა აქვს: რატორთა მრავალ ხმათა, ვითარცა თევზთა უხმოთა; ვხედავთ შენდამი ღეთისმშობელო.

24) იესო ქრისტეა და ჯვრის მტვირთველნი. მით გამოიხსნა ადამ და ევა.

- 25) წმიდა დიმიტრია გამოხატული.
- 26) ღეთისმშობელი ფეხზედ მდგომი და ქალწულნი ხელგაპყრობილნი არიან. წარწერა აქვს: დამბადებელმან აღკაშენა შენ უხრწნელო.

27) წმ. ქრისტეფორე, სახე ცხერისა აქვს. წარწერა აქვს: იყო წმიდა ესე ქრისტეფორე ქვეყნისაგან კაცის მკამელთასა.

28) იოსებ ქრისტე ნახევრად მჯდომარეა, ძირს ღირსნი არიან და არხილიაკონთაგანი საცეცხლურით. წარწერა აქვს: გალობა ყოველი იძლევის თანა განვრცობად.

29) ღეთისმშობელს მარჯვენაში სკიპტრა უპყრია, მარცხენა ხელი გაშლილი აქვს: აქეთ იკით მამანი და დედანი დახოქილნი არიან. წარწერა აქვს: ნათლისა მტვირთველად, ლამპრად ბნელისათვის გამოჩინებულად.

30) იესო ქრისტეს ორი ქარტა უპყრია და მოციქულნი აქეთ იკით: წარწერა აქვს: მაღლისა მიცემისა მწებებელი ყოველთა კაცთა შეცოდებათა დამხსნელი მოვიდა.

31) წმინდა ნინოა დახატული.

32) ღეთისმშობელია დახატული, აქეთ იკით ღირსნი და სამი ბურჯი წარწერა აქვს: მგალობელნი შობისა შენისანი შევასხამთ შენ ყოველნი ვითარცა სულიერსა ტაძარსა.

33) ღეთისმშობელი მჯდომარეა ნახევრად ხელ გაპყრობილი ძირს ღირსნი მამნი არიან. წარწერა აქვს: ჭი ყოველად საგალობელო დედაო ღეთისაო.

34) წმიდა ელია, ხელში უჭირავს ქარტა ბერძულის წარწერით.

35) იესო ქრისტე ეგვიპტეში ნახევრად ხელგაშლილი.

36) წმიდა იოანე ოქროპირი.

37) წმიდანი კვირიაკე და ივლიტა. კვირიაკეს სისხლიან შუბლზედ თითი მიუღვია და მალლა იყურება.

38) ტაძრად მიყვანება ღეთისმშობლისა.

39) იოანე დამასკელი.

40) მოციქულნი პეტრე და პავლე.

41) იოანე მოწყალე.

42) მახარებელი ლუკა.

43) წმიდა არტემ თესლონიკელი.

44) წმიდა ვასილ დიდი.

45) წმიდა ანტია.

46. წმიდა ნესტორი.

47. წმიდა პირველ მოწამე სტეფანე.

48. წმიდა მეთოდი.

49. წმიდა მარინე.

50. წმიდა იოანე მახარებელი.

51. მიძინება. იესო ქრისტე ხელშეკრულია და სისხლი სდის.

52. ნათლის მცემლის თავის კვეთა, ხელში ქარტა ბერძული (უჭირავს).

53. იესო ქრისტე ბარძიმში ხელგაპყრობილი.

54. წმიდა იოსებ ბარაკლიტონის მწერალი.

55. მათე მახარებელი.

56. მიიღეთ და სჰამეთ. ქრისტე პეტრე მოციქულს აძლევს ხორცსა თვისსა.

57. მარკოზ მახარებელი.

58. წმიდა ათანასე.

59. სუთ ამისგან. ქრისტე პეტრეს ასმევს სასამიდაგან.

60. იესო ქრისტე და სამარტული დედაკაცი. იესო ზის. შუაში ჭაა. სამარტული გაკვირვებით ესაუბრება.

61) იესო ქრისტე და მარიამ მაკდალინელა. მარიამი დაჩოქილი ეტანება იესო ქრისტეს სამოსლის ფეხსა, ხოლო იგი, აკურთხევის.

62) წმიდა გრიგოლ დიოლოლ.

63. წმიდა ნიკოლოზი. მარჯვნივ იესო ქრისტე და მარცხნივ დედა ღეთისა, წარწერთ: მატრი თეუ.

64) წმიდა მოდესტი.

65) წმიდა დიონისი არობაგელი.

66) წმიდა გრიგოლ ღეთისმეტყველი.

67. ყოვლად წმიდა ღეთისმშობლის შობა.

68. წმიდა იოანეს შობა.

ამ წიგნს აკლია თავი და ბოლო. ეს მხატვრობა მშვენიერი ვარაყით არის დახატული.

მხატვრობის შემდეგ ზიარების ლოცვები არის დასრულებული. ცალკე გვერდზედ აწერია: დიდება ღმერთსა ყოვლისა კეთილისა წარმათებელსა, რომლისა შეწვენითა აღვაწერინე დაუჯლომელის წიგნი ესე მისის შედეგებით და ზიარების ლოცვითა. შევაძკვე და დავახატე მე ამილახორის ძემან კათოლიკოსმან პატრონმან ნიკოლოზს, ცოდვათა ჩვენთა შესანდობელად, ღვთა ჩვენთა წარსამართებლად, მეფობასა პატრონის გიორგისსა ქორონიკოს ტათ (1681). ხელითა მიქელისათა. ღმერთო შემიწყალე ურჩად ცოდვილი მიქელი.

1. ღრამბატია გაიოზისა ხუცურად დაბეჭდილი. 143 გვერდი აქვს.

2) სითიკოსობა მხედრული ყდაში.

3) მეტაფიზიკა მეათხედ ლურჯს თაბახზედ. ზოლოს აწერია: აღიწერა ხელითა დიკასტრიის მწერალ მწიგნობრის აჩნდის — ხატის დეკანოზის დიმიტრისათა. წელსა ჩჰმ. თთვესა მარტსა კ.

4) ქება, დიდება, შესხმა და გალობა ყდელად წმიდისა უხრწნელისა და უმეტესად კურთხეულისა დედუფლისა ჩვენისა ღეთისმშობელისა. უწყება უბიწოებისა და სანატრელისა მუქალაქობისა მისისა შობიდან მიცვალებულებამდე ლურჯს ქალაღზედ.

5) წიგნი წარწერთ: პირველი განსჯა არის მისთვისა, რათამცა ვსცნათ და გულის ხმა ვჰყოთ, რაჲ არს დასრულებადი და რაჲ არს დაუსრულებელი.

6. მიხითარ ყოვლად ბრძნისა მოძღვრისა სომეხსა სევასტიელისა.

7, ჰაზრნი ჟანჟაკრუხოსანი სხვა და სხვათა საგანთათვის. ფრანგულიდან გადმოღებულთა პეტრე ანდრიევისაგან, ხოლო რუსულიდან ქართულსა ენასა ზედა საქართველოს მეფის ირაკლის ძის ფარნაოზისაგან.

8. ანტონის ღრამბატია მხედრული თაბახად. პირველ ფურცელზედ აწერია: წელი დასაბამიდან სოფლისა 7275, ხოლო განხორციელებიდან სიტყვისა ღეთისასა 1767, თთუჟსა მეათერთმეტსა რიცხსა 20.

9. სამი ტომი: დასაბამითნი საფუძველნი მცნობელობითისა ფისიკოსანი. ქმნილება უფლისა ბრისსონისა პარიჟელისა, სწავლათა აკადემიის წევრისა სრულებით 2621 მუხლი.

10. მართლ-მადიდებლობითი მოძღვრება ანუ

შემოკლებული საქრისტიანო ღვთის-მეტყველება, რუსულით ქართულსა ენასა ზედა გადმოღებული არხიმანდრიტის რეკტორის გაიოზის მიერ სამეუფო ქალაქს ტვილისს 1781. ბოლოს აწერია: ერისთავის ძის იოანესი არის. ღმერთმან ახმაროს კეთილ-დღეობით. იკორთის მონასტრის მღვდელმა დიმიტრი ოქროაშვილმა აღესწერე მისის 8, ქორონიკონს უჰთ (1811).

11) ნაწილი პირველი. საგამოცდილებო პსინოლოლია ანუ დამცველობითი სულ მეტყველება ნათხზი უ. სნტლესი. ბოლოს აწერია ზ. I. II.

12. ფრიდრიხოს ხრისტანეს ბაუმეიტერისა გორლი ციურის ღიმნაზიის რეკტორისა, დასაბამნი ფილოსოფიის ხელასა 1263. ქართულსა ხმასა ზედა გადმოღებით შრომილი ანტონის მიერ არხიეპისკოპოსისა. ბოლოს აწერია: გამართულ იქმნა მეჯგვის ხეც წელსა 1811 ფებერლის 17.

13. ფილოსოფია ყოფაქცევათა მოძღვრებისა.

14. ხელმძღვანელობა ფსიკისადმი.

15, ფისიკა ანტონისა.

16. კატელორია ანტონისა. ბოლოს აწერია: სრულ იქმნა მონასტერსა ნათლისმცემლისა, მრავალ მთას წელსა ჩღპ. ხელითა ფრიად უღირსის დიაკონის გაიოზისათა.

17 სიმეტნი ანტონისა. ბოლოს აწერია:

17 ⁴/₂₅ 69 სრულ იქმნა გაბრიელისაგან.

18. ხმარებისათვის ლოლიკისა. ნაწილი მეორე.

19. ლოლიკა აბბა კონდილიაკსა, მირთმეული მეფის ძის ანტონისაგან თელავის სემინარიის რეკტორის აღექსის ძეს დავითისათვის.

20. წიგნი პირველი წყობილ სიტყვაობა ხუთ-ტავპოვანთა სტიხთა ანუ შაირთა, ქმნილი გაიოსის მიერ არხიეპისკოპოსისა.

21. ექვსთა ღღეთა შესაქმისი, თაბახიანი.

22. წმიდის მოწამის გიორგეს ცხოვრება.

23. წმიდის სილიბისტროს ცხოვრება.

24. კუნთა-კურცია, შეიცავს ათს წიგნს.

25. მანანა.

26. თთენი ხუცურად ნაწერი.

27. წმიდა ნინას ცხოვრება.

28. ორი წიგნი იოანე დამასკელისა, დაბეჭდილი 1744 წ.

მღვდელი მ. ხელაშვილი.

(შემდეგი იქნება).

რედაქციის ზასუსი.

ქ. პეტროვსკს. მღვ. ი. შ—ქეს. დიდის სიამოვნებით გასრულებთ პეტროვსკის სატუესალოის პატიმართა სურვილს. გამოგვზავნეთ ჩვენი გამოცემები ყველა და სხვა მათთვის სასარგებლო საკითხავი წიგნებით. ესლათქვენ იცით, როგორ უხელმძღვანელებთ...

გო ლ ხ ი დ ე ლ ს. იქვენი სიზმარი არ იბეჭდება.

შმაღლესად დამტკიცებული „რუსეთის საზოგადოება“ თანხის და შემოსავლის დაზღვევისა, დაარსებული 1835 წელს.

საზოგადოება ყზღავს

1., თანხას შეიღებისათვის, ანუ სხვა მემკვიდრეებისათვის, ენიციობა დამზღვევი გარდაიცვალა.

2., თანხას, რომელიც შეუძლიან თვითონ დამზღვეველმა მიიღოს, როცა მოხუცდება.

3., თანხას, რომელიც მიეცემა დამზღვეველს აღნიშნულ ხნის შემდეგ, როცა თვითონ დასკირდება სამზითვოდ.

4., პენსიას სიკედილამდის, სამკვიდროს და სხვა... უმთავრესი აგენტი და ინსპექტორი კავკასიაში ნ. ბრუზენბერგი. შოსტის და ღვეშის აღრესი: Гру-зенбергу Тифлисъ.

(15—12)